

Holokost ve II. Dünya Savaşı

2017'de Pınar Dost tarafından Türkiye'deki eğitimciler için geliştirilen bu kaynak, USHMM'nin Holokost Zaman Çizelgesi Aktivitesi'ne dayanarak geliştirilmiştir.

Bütün fotoğraflar ve metinler, Amerika Birleşik Devletleri Holokost Anı Müzesi'nin web sitesinden alınmıştır.

30 Ocak 1933: Devlet Başkanı Hindenburg, Adolf Hitler'i Almanya Şansölyesi Olarak Atar

Adolf Hitler, Devlet Başkanı Paul von Hindenburg'u selamlıyor, 21 Mart 1933.

Kısa bir süre önce Almanya Şansölyesi olarak atanan Adolf Hitler, 21 Mart 1933 günü Almanya'nın Potsdam şehrinde devlet başkanı Paul von Hindenburg'u selamlıyor. Sivil kıyafetle gelen Hitler, ihtişamlı askerî sembolleriyle duran Hindenburg'un önünde eğiliyor. 5 Mart 1933 seçimleri, Hitler'in liderliğini meşrulaştırmıştı.

Kaynak

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/making-a-leader>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/making-a-leader>

Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/adolf-hitler-greets-paul-von-hindenburg>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/photo/adolf-hitler-greets-paul-von-hindenburg>

(—United States Holocaust Memorial Museum, B. I. Sanders'in izniyle)

27 Şubat 1933: Reichstag Yangını

Reichstag binasının kubbesi: Bir yangınla 27 Şubat 1933'te neredeyse tamamen yok oldu.

Hitler, Devlet Başkanı Hindenburg'u kasıtlı çıkarılan bu yangınla olağanüstü hâl ilan etmeye ikna etti. Hükümet, bu yangını çarpıtılmış bir şekilde komünist çabaların devleti ortadan kaldırma girişimi olarak sundu. Hitler ve yandaşları, Reichstag yangınına Devlet Başkanı Paul von Hindenburg'un bir olağanüstü hâl kararnamesi olan 28 Şubat Halkını ve Devletini Koruma Kararnamesi'nin kabul edilmesi için kullandı. Popüler söylemde Reichstag Yangını Kanunu olarak bilinen düzenlemeler, toplanma hakkını, ifade özgürlüğünü, basın hürriyetini ve—polis soruşturmalarına kısıtlama getirme de dahil olmak üzere—diğer anayasal himayeleri askıya aldı.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/the-reichstag-fire>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/the-reichstag-fire>

Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/damaged-dome-of-the-reichstag>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/photo/damaged-dome-of-the-reichstag>

(— Bildarchiv Preussischer Kulturbesitz)

20 Mart 1933: SS Münih Yakınlarında Dachau Toplama Kampı'nı Aar

Dachau Toplama Kampı'nın ilk fotoğraflarından birinde hapishane ve mühimmat fabrikasının görünümü. Dachau, Almanya, Mart ya da Nisan 1933.

Mart 1933'te kurulan Dachau Toplama Kampı, Nazi Sosyalist Hkmeti tarafından kurulan ilk düzenli toplama kampıdır. Münih'te polis mdryken, Heinrich Himmler görevinin verdiği yetkiye dayanarak kampı “siyasi esirler için ilk toplama kampı” olarak tanımladı. İlk esirler 22 Mart'ta kampa ulaştı. Esirlerin büyük bir çoğunluğunu komünistler ve sosyalistler oluşuyordu. Dachau 1933'ten 1945'e kadar faaliyetlerini devam ettirebilmiş tek kamptı.

Kaynak :

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/dachau>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/dachau>

Fotoğraf

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/one-of-the-first-photographs-of-the-dachau-camp>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/photo/one-of-the-first-photographs-of-the-dachau-camp>

(— National Archives and Records Administration, College Park, Md.)

10 Mayıs 1933: “Alman Olmadığına” Kanaat Getirilen Kitapların Yakılması

Kitleler, “Alman olmadığına” kanaat getirilen kitapların yakılması için Berlin’in Opernplatz’ında (Opera Meydanı) toplanırlar. Berlin, Almanya, 10 Mayıs 1933.

10 Mayıs'ta öğrenciler “Alman olmayan” 25.000 kadar kitabı yaktı. Bu davranışları, devlet sansürü ve kültürün kontrol edileceği bir çağın habercisiydi. 10 Mayıs gecesi, birçok üniversite kentinde sağcı öğrenciler ellerinde meşalelerle “Alman olmayan ruha karşı” yürüyüş düzenledi. Toplantı yerlerinde, öğrenciler törensel bir coşkuyla, müzik gruplarının şarkıları eşliğinde, “ateş yeminleri” ve büyülü sözlerle talan edilmiş istenmeyen kitapları açık havada yakılan ateşlerde yaktı.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/book-burning>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/book-burning>

Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/book-burning-in-berlin-3>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/photo/book-burning-in-berlin-3>

(— Wide World Photo)

7 Mart 1936: Alman Ordusu Rakipsiz Bir Şekilde Rhineland Bölgesine Doğru İlerler

Rhineland bölgesinin yeniden askerleştirilmesi sırasında Alman sivilleri, Versay Antlaşması'nı açıkça ihlal ederek Ren Nehri'ni geçen Alman kuvvetlerini selamlıyor.

Hitler, Alman Silahlı Kuvvetleri'ne (*Wehrmacht*) silahsızlandırılmış Rhineland Bölgesi'ne ilerlemelerini emretti. Hitler'in bu eylemi, Britanya ve Fransa tarafından şiddetle kınandı, ama her iki devlet de müdahale etmedi.

Kaynak ve fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/german-prewar-expansion>

(—United States Holocaust Memorial Museum)

11–13 Mart 1938: Almanya, Avusturya'yı *Anschluss*'a (Birlik) Katar

Coşkun kitleler, Viyana'ya girişinde Hitler'i selamlıyor. Avusturya, Mart 1938.

Avusturya dahilindeki uzun bir iktisadî durgunluk döneminden, siyasi diktatörlük ve yoğun Nazi propagandasından sonra Alman ordusu, 12 Mart 1938'de ülkeye girdi. Nüfusun büyük bir bölümünün hararetli desteğini aldı. Ertesi gün Avusturya Almanya'ya ilhak edildi.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/austria>

Fotoğraf

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/cheering-crowds-greet-hitler-as-he-enters-vienna>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/photo/cheering-crowds-greet-hitler-as-he-enters-vienna>

(— Wide World Photo)

9 Kasım 1938: Kristallnacht, "Kırık Camlar Gecesi"

Kristal Gece'de bir sinagog yanarken itfaiye ekipleri yakınındaki bir evi kurtarırlar. Mahalle sakinleri sinagogun harap oluşunu seyrediyor. Oberramstadt, Almanya, 9–10 Kasım 1938.

Tüm Reich'ta Yahudilere karşı bir şiddet hareketi başladı. Almanların öfkesiyle planlanmadan ortaya çıkmış gibi görünüyordu. Aslında, Alman Propaganda Bakanı Joseph Goebbels ve diğer Naziler pogromları özenle organize etmişti. İki gün içinde, polis ve itfaiye öylece durup seyrederken, 250'nin üzerinde sinagog yakıldı, 7.000'den fazla Yahudi işletmesi yıkıldı ve yağmalandı, onlarca Yahudi öldürüldü, Yahudi mezarlıkları, hastaneleri, okulları ve evleri yağmalandı.

Kaynak ve Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/the-night-of-broken-glass>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/the-night-of-broken-glass>

Fotoğraf:

<https://collections.ushmm.org/search/catalog/pa29511>

(—United States Holocaust Memorial Museum, Trudy Isenberg'in izniyle)

23 Ağustos 1939: Alman-Sovyet Saldırmazlık Antlaşması

Alman dışişleri bakanı Joachim von Ribbentrop (solda), Sovyet lideri Joseph Stalin (ortada) ve Sovyet Dışişleri Bakanı Viacheslav Molotov (sağda), Alman-Sovyet Saldırmazlık Paketi'ni imzalarken. Moskova, Ağustos 1939.

Alman-Sovyet Paketi iki bölümden oluşuyordu. Birincisi, 19 Ağustos 1939'da Almanya'nın Sovyet hammaddeleri karşılığında işlenmiş ürünleri takas etmesi koşuluyla imzalanan ekonomik anlaşmaydı. Nazi Almanyası ile Sovyetler Birliği, 23 Ağustos 1939'da birbirlerine saldırmamayı taahhüt ettikleri on yıllık bir saldırmazlık paketi de imzaladı.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/german-soviet-pact>

Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/nazi-foreign-minister-joachim-von-ribbentrop-left-soviet-leader-joseph-stalin-center-and-soviet-foreign-minister-viacheslav>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/photo/nazi-foreign-minister-joachim-von-ribbentrop-left-soviet-leader-joseph-stalin-center-and-soviet-foreign-minister-viacheslav>

(— Wide World Photo)

1 Eylül 1939: Almanya Polonya'yı İşgal Eder, II. Dünya Savaşı'nı Başlatır

İşgalci Alman ordusu Bydgoszcz'a yaklaşırken. Polonya, 18 Eylül 1939.

Sovyetler Birliği'nin tarafsızlığını garantiledikten sonra Almanya, 1 Eylül 1939'da Polonya'yı işgal ederek II. Dünya Savaşı'nı başlattı. İngiltere ve Fransa 3 Eylül'de Almanya'ya savaş ilan ederek karşılık verdi. Bir ay içinde, Polonya birleşen Alman ve Sovyet güçleri tarafından bozguna uğratıldı ve Nazi Almanyası ile Sovyetler Birliği arasında paylaşıldı.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/world-war-ii-in-europe>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/world-war-ii-in-europe>

Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/german-troops-approach-bydgoszcz>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/photo/german-troops-approach-bydgoszcz>

(— Wide World Photo)

Ekim 1939: Hitler Engellilerin Öldürülmesi Emrini Verir

Hastaların Hadamar Ötenazi Merkezi'ne taşınmasında otobüsler kullanıldı. Pencereler, insanların içerdekileri görmelerini engellemek için boyanmıştı. Almanya, Mayıs–Eylül 1941.

Adolf Hitler, Nazilerin "yaşamaya layık" bulmadığı Almanların sistemli bir şekilde öldürülmesini kapsayan "ötenazi" programının başlatılması emrini verdi. II. Dünya Savaşı'nın başında, zihinsel ve fiziksel özürlü kişiler ile akıl hastaları, Nazilerin "T-4" ya da "ötenazi" olarak adlandırdıkları program kapsamında öldürülmek üzere hedef olarak belirlendi.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/the-murder-of-the-handicapped>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/the-murder-of-the-handicapped>

Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/buses-used-to-transport-patients-to-hadamar>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/photo/buses-used-to-transport-patients-to-hadamar>

(— Hessisches Hauptstaatsarchiv Wiesbaden)

9 Nisan 1940: Almanya Danimarka ve Norveç'i İşgal Eder

Alman ordusu ve bombardıman uçakları Norveç'e savaş sırasında emprovize edilmiş bir uçuş meydanında, 3 Mayıs 1940.

8–9 Nisan 1940'ta Almanya Norveç'i işgal etti ve Norveç 10 Haziran'da Almanya'ya teslim oldu. “Aşağı Ülkeler” ile Fransa'ya karşı açılan savaş altı haftadan kısa sürdü. 10 Mayıs 1940'ta Almanya batıda saldırdı. Belçika ve Hollanda Mayıs ayında teslim oldu. Paris 14 Haziran 1940'ta Almanya'ya boyun eğdi.

10 Mayıs 1940: Almanya Batı Avrupa'ya Saldırır (Fransa ve Aşağı Ülkeler—Belçika, Lüksemburg ve Hollanda'yı Kapsayan Coğrafi Bölge)

Kaynak ve fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/norway>

(— Wide World Photo)

6 Nisan 1941: Almanya Yugoslavya ve Yunanistan'ı İşgal Eder

Alman kuvvetlerinin şehri zapt etmesinden sonra gamalı haç sembolü bir bayrak, Saraybosna'daki bir belediye binasında göndere çekiliyor. Saraybosna, Yugoslavya, 16 Nisan 1941.

Mihver Kuvvetleri 6 Nisan 1941'de Yugoslavya'yı işgal etti. Yugoslavya'nın işgal edilmesinin en büyük nedeni, Yugoslav Hükümeti'nin 25 Mart 1941'de açıklanan bir anlaşmanın zorunluluklarını tanımadığını ilan etmesiydi. Bu anlaşmayla Yugoslavya Mihver devletlere katılmıştı. Anlaşma gereği Yugoslavya, Yunanistan'a doğru yönelmiş Alman ordusuna topraklarından transit geçiş izni vermekle yükümlüydü.

Kaynak ve fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/swastika-flag-is-raised-over-the-city-hall-in-sarajevo>

(— National Archives and Records Administration, College Park, Md.)

22 Haziran 1941: Almanya Sovyetler Birliği'ni İşgal Eder

1941'de Sovyetler Birliği'nin işgal edilmesi sırasında Alman piyade birlikleri.

Operasyon "Barbaros" kod adı altında Nazi Almanyası, II. Dünya Savaşı'ndaki en büyük Alman askerî operasyonu, Sovyetler Birliği'ni 22 Haziran 1941'de işgal etti. Sovyetler Birliği'nin askerî güçle, Almanya'yı tehdit eden komünizm tehlikesinin kökten yok edilmesi ve Sovyet sınırları içindeki stratejik toprakların uzun vadeli Alman yerleşimi için ele geçirilmesi, Nazi hareketinin 1920'lerden beri en temel politikasını teşkil ediyordu.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/german-troops-invade-the-soviet-union>

Fotoğraf:

<https://collections.ushmm.org/iiif-b/assets/733054>

(— United States Holocaust Memorial Museum, Philipp Merillat 'un izniyle)

1941: 28-29 Eylül

Einsatzgruppen Yaklaşık 34.000 Yahudiyi Babi Yar'da Kurşuna Dizer (Kiev)

Babi Yar'da Einsatzgruppe C üyeleri, Yahudi grupları boğazda kurşuna dizilmeden önce mallarını teslim etmeye ve soyunmaya zorlar. Kiev, 29 ya da 30 Eylül 1941.

Bu katliam, II. Dünya Savaşı sırasındaki tek bir mahallede gerçekleşen en büyük toplu katliamlardan biriydi. Kurbanlar boğaza doğru yürürken Einsatzgruppen (Mobilize Katliam Birlikleri) onları küçük gruplar hâlinde kurşuna dizdi. Einsatzgruppen'in karargaha bildirdiği raporlara göre, iki günde 33.771 Yahudi katledildi.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/ki-ev-and-babi-yar>

Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/babi-yar-massacre>

(—United States Holocaust Memorial Museum, Ernst Klee 'un izniyle)

7 Aralık 1941: Japonya Pearl Harbor'ı Bombalar, ABD Ertesi Gün Savaş İlan Eder

Pearl Harbor'a Japon hava saldırısı sırasında vurulan ABD gemilerinden dumanlar çıkıyor.

Japonya, 7 Aralık 1941'de Hawaii, Pearl Harbor'daki Amerika Birleşik Devletleri Pasifik filosuna sürpriz bir saldırı gerçekleştirdi. Saldırı, Amerikan filosunu bozguna uğrattırken, en azından kısa vadede, Japon askerî operasyonlarına ciddi bir Amerikan müdahalesini de engelledi. Bunun üzerine, Amerika Birleşik Devletleri Japonya'ya savaş ilan etti. Almanya'nın Amerika Birleşik Devletleri'ne savaş ilan etmesinin ardından Amerika Birleşik Devletleri de Almanya'ya savaş ilan etti.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/pearl-harbor>

Fotoğraf:

<https://collections.ushmm.org/search/catalog/pa1155924>

(—National Archives and Records Administration, College Park, Md.)

8 Aralık 1941: İlk Katliam Operasyonları, İşgal Edilmiş Polonya'nın Chelmno Kasabasında Başlar

Aile fertleri, "Gehsperre" eylemi sırasında Chelmno'ya sürgün edilmeden önce, gettonun merkezî hapishanesindeki tel örgüden bir çocuğa veda ederken. Lodz, Polonya, Eylül 1942.

Chelmno Wartheland idarî birimindeydi. SS ve polis otoriteleri, Chelmno Katliam Merkezi'ni, Lodz Gettosu'nda oturanlar da dahil olmak üzere, Wartheland'ın Yahudi nüfusunu imha etmek için kurmuşlardı. Chelmno, Yahudilerin toplu katliamı için zehirli gaz kullanılan ilk sabit tesisti. Almanlar, 16 Ocak'ta Lodz'dan Chelmno katliam merkezine 65.000 Yahudinin toplu sürgününe başladılar.

Kaynak ve fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/chelmno>

Fotoğraf:

<https://collections.ushmm.org/search/catalog/pa19814>

(—United States Holocaust Memorial Museum, Moshe Zilbar'un izniyle)

20 Ocak 1942: Almanya'nın Berlin şehri yakınlarında Wannsee Konferansı gerçekleşir

SS General Reinhard Heydrich. Almanya, tarih bilinmiyor.

20 Ocak 1942'de on beş önde gelen Nazi Partisi ve Alman hükümeti mensubu, “Yahudi Sorununun Nihâî Çözümü” adını verdikleri uygulamaları tartışıp koordine etmek için bir Berlin Banliyösü olan Wannsee'deki bir villada toplandı. 1941'de Hitler, bütün Avrupa'yı kapsayan bu toplu katliam planını onayladı. Heydrich, Wannsee Konferansı'nı “Nihâî Çözüm”ün uygulanmasında hükümet bakanlıklarını ve ilgili diğer devlet kurumlarını bilgilendirmek ve onların desteğini garantilemek için organize etti.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/wannsee-conference-and-the-final-solution>

Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/portrait-of-reinhard-heydrich>

(—National Archives and Records Administration, College Park, Md)

27 Mart 1942: Almanlar 65.000'den Fazla Yahudiyi Drancy'den Dođuya Sürmeye Başlar

Bu çok katlı site Drancy Transit Kampı olarak hizmet verdi. Fransa'dan sürülen Yahudilerin çok büyük bir çoğunluğu, sürgünlerinden önce burada tutuldu. Drancy, Fransa, 1941–1944.

Drancy Kampı, Fransa'daki yabancı uyruklu Yahudiler için bir enterne kampı olarak Ağustos 1941'de Almanlar tarafından kuruldu.

Kaynak ve Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/drancy>

(— Federation Nationale des Deportés et Internés Résistants et Patriotes)

15 Temmuz 1942: Hollanda'dan Sistematik Sürgünler Başlar

Yahudilerin Westerbork Transit Kampı'na varışı, Hollanda, 1942.

Hollanda'daki Yahudiler, doğudaki katliam merkezlerine sürgün edilmeden önce Westerbork Transit Kampı'nda yoğunlaştırılmışlardı. 15 Temmuz 1942'den başlayarak Almanlar, yaklaşık 100.000 Yahudiyi Westerbork'tan sürdüler ve sürgün edilenlerin çok büyük bir çoğunluğu kamplara varışlarında öldürüldüler.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/westerbork>

Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/deportation-of-dutch-jews-from-hooghalen>

(—United States Holocaust Memorial Museum, Trudi Gidan'un izniyle)

22 Temmuz 1942: Almanlar, Varşova Gettosu'ndan Treblinka Katliam Merkezi'ne Gönderilmek Üzere, 300.000'den Fazla Yahudinin Toplu Sürgününe Başlar

Varşova gettosundan sürgün sırasında bir Yahudi kadın. Varşova, Polonya, Ekim 1940-Mayıs 1943 arası.

22 Temmuz'dan, 12 Eylül 1942'ye kadar, Alman SS ve polis birlikleri, destekçilerinin yardımıyla, Varşova'daki gettodan Treblinka Ölüm Merkezi'ne kitlesel sürgünleri gerçekleştirdiler. Bu dönemde, Almanlar yaklaşık 265.000 Yahudiyi Varşova'dan Treblinka'ya sürdü. Operasyon sırasında gettonun içinde yaklaşık 35.000 Yahudiyi öldürdüler. 12 Eylül 1942 başlarında Almanlar, yaklaşık 265.000 Yahudiyi Varşova'dan Treblinka'ya sürdü.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/warsaw>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/warsaw>

Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/a-jewish-woman-during-a-deportation-from-the-warsaw-ghetto>

(—United States Holocaust Memorial Museum, Leopold Page Photographic Collection'un izniyle)

Kasım 1942: Sovyet Ordusu, Alman Altıncı Ordusu'na Karşı Geniş Çaplı Bir Karşı Saldırı Başlattı

Aralık 1943'te doğu cephesine karşı yapılan bir Sovyet taarruzu sırasında Sovyetler Birliği'ndeki Alman askerleri.

Alman ordusu, Haziran 1941'de Sovyet topraklarını işgal etti ancak Stalingrad savaşı sonrasında karşı saldırılara maruz kaldı. 16 Aralık 1943.

Sovyet Ordusu, Alman Kuvvetleri'ni kuşattı ve tuzağa düşürdü. Her iki tarafın da büyük kayıplar verdiği altı hafta daha süren şiddetli çarpışmalardan sonra sağ kalan aşağı yukarı 91.000 Alman askeri, 31 Ocak–2 Şubat arasında teslim oldu.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/the-soviet-union-and-the-eastern-front>

Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/german-troops-in-the-soviet-union-1943>

(—United States Holocaust Memorial Museum)

19 Nisan 1943: Varşova Gettosu İsyanı Başlar

Alman askerleri, Varşova Gettosu isyanı sırasında direnen küçük bir gruba karşı topçu birliklerini yönetirken, Varşova, Polonya, 19 Nisan–16 Mayıs 1943.

Alman Kuvvetleri, Varşova Gettosu'nu tasfiye etmek için 19 Nisan 1943'te, Pesah Bayramı (Hamursuz Bayramı) gecesi, operasyona başlama planları yaptı. O sabah SS ve polis birlikleri gettoya girdiklerinde sokaklar bomboştu. Neredeyse gettonun bütün sakinleri, barınaklara ya da sığınaklara saklanmışlardı. Sürgünlerin yeniden başlaması, getto içinde silahlı bir isyanın işaretiydi.

Kaynak ve

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/warsaw-ghetto-uprising>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/warsaw-ghetto-uprising>

Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/photo/scene-during-the-warsaw-ghetto-uprising>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/scene-during-the-warsaw-ghetto-uprising>

(—United States Holocaust Memorial Museum)

19 Mart 1944, 15 Mayıs 1944

Macar Yahudilerinin sürgünü, Koszeg, Macaristan, Mayıs 1944.

19 Mart 1944: Alman Kuvvetleri Macaristan'ı İşgal Eder

15 Mayıs 1944: Almanlar, Yaklaşık 440.000 Yahudinin Macaristan'dan Toplu Sürgününe Başlar

Almanların 1942–1943 arası Doğu cephesinde, Stalingrad'da, bozguna uğramalarından sonra başbakan Miklos Kallay, Batı Müttefik Kuvvetleri'yle ayrı bir ateşkes ilan etmenin yollarını aradı. Bu çabaları engellemek amacıyla Alman Kuvvetleri, 19 Mart 1944'te Macaristan'ı işgal etti. Macar otoriteleri, Macar Yahudilerini sistematik bir şekilde sürgün etmeye başladı. İki aydan kısa bir süre içinde yaklaşık 440.000 Yahudi, Macaristan'dan sürüldü ve pek çoğu Auschwitz'e gönderildi. Temmuz 1944 sonlarına gelindiğinde, başkent Budapeşte'dekiler dışında, Macaristan'da tek bir Yahudi cemaati bile kalmamıştı.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/hungary-after-the-german-occupation>

Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/deportation-of-hungarian-jews-koszeg-hungary-may-1944>

(— Magyar Nemzeti Múzeum Torteneti Fenykeptar)

6 Haziran 1944: D Günü: Müttefik Kuvvetler, Normandiya'ya (Fransa) Çıkarma Yapar

General Dwight D. Eisenhower, Alman işgali altındaki Fransa'ya atlamalarından birkaç saat önce, 101. Hava İndirme Tümeni'nin paraşütçüleriyle görüşüyor, 5 Haziran 1944.

6 Haziran 1944'te karada İngiliz General Bernard Montgomery'nin, tamamında ise General Dwight D. Eisenhower'ın komutasında 130.000'den fazla Müttefik askeri, "Omaha", "Gold", "Juno", "Sword" ve "Utah" kod adlı beş sahile indi. Bir gece öncesinde de 23.000 paraşütçü, Alman savunma bölgelerinin gerisinde Fransa'ya inmişti. 155.000'den fazla askeri içeren çıkarma kuvvetleri, 1.000'i tank olmak üzere, 50.000 askerî aracı içeriyordu. Çıkarmayı yaklaşık 7.000 gemi ve 11.500'den fazla uçak takviye etti.

Kaynak ve fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/d-day>

(— National Archives and Records Administration, College Park, Md.)

18 Ocak 1945: Güney Polonya'daki Auschwitz Toplama Kampı Sisteminin Yaklaşık 60.000 Mahkumunun Ölüm Yürüyüşü

Kasabalardan geçerken Dachau'dan ölüm yürüyüşünün bir görünümü. Alman sivilleri, Dachau Toplama Kampı'ndan yapılan ölüm yürüyüşlerinin gizlice pek çok fotoğrafını çekti. Ölüm yürüyüşleri sırasında çok az sayıda sivil, mahkumlara yardım elini uzattı. Almanya, Nisan 1945.

Doğu Belarus'ta 1944 yazındaki çok büyük bir Sovyet taarruzu, Alman Ordu Grup Merkezi'ni yerle bir etti ve Sovyet Kuvvetleri'nin Nazi toplama kamplarından ilki olan Lublin/Majdanek'i istila etmesine olanak tanıdı. Taarruzdan çok kısa bir zaman sonra SS şefi (*Reichsfuehrer SS*) Heinrich Himmler, bütün toplama kamplarındaki ve daha küçük kamplardaki mahkumların Reich içlerine doğru tahliye edilmesini emretti. Buchenwald ve Dachau'dan ölüm yürüyüşleri Nisan'da başlayacaktı.

Kaynak ve fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/death-marches>

(— KZ Gedenkstaette Dachau)

27 Ocak 1945, 29 Nisan 1945

Kurtuluştan sonra Auschwitz Toplama Kampı'nın hayatta kalabilmiş çocukları, çocuk hapishanelerinden çıkarken, Polonya, 27 Ocak 1945'ten sonra.

27 Ocak 1945: Sovyet Ordusu Auschwitz Kamp Kompleksi'ni Kurtarır

29 Nisan 1945: Amerikan Kuvvetleri Dachau Toplama Kampı'nı Kurtarır

Sovyet Ordusu Auschwitz, Birkenau ve Monowitz'e girerek, pek çoğu hasta ve ölmekte olan 7.000 civarında esiri kurtardı. Nisan'da Amerikan Kuvvetleri Dachau'yu kurtardı. Kampa yaklaştıklarında Dachau'ya getirilen içi çürümenin son aşamasına gelmiş cesetlerle dolu otuzdan fazla vagon buldular. Mayıs 1945 başlarında Amerikan Kuvvetleri, ölüm yürüyüşüne gönderilmiş mahkumları kurtardı.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/auschwitz>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/auschwitz>

Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/photo/child-survivors-of-auschwitz-1>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/child-survivors-of-auschwitz-1>

(—United States Holocaust Memorial Museum, Lydia Chagoll'un izniyle)

**16–30 Nisan 1945: Sovyetler, Berlin'i Kuşatarak En Büyük Taarruzlarını Başlatırlar
Adolf Hitler İntihar Eder**

Sovyet askerleri, Hitler'in yeraltı sığınacağının girişinde nöbet tutarken. Sovyet Kuvvetleri'nin Berlin sokaklarında ilerlemesi üzerine Hitler, yakalanmaktansa, 30 Nisan 1945'te burada intihar etti.

Sovyetler, 12 Ocak 1945'te, Batı Polonya'yı özgürlüğüne kavuşturan ve Macaristan'ı teslim olmaya zorlayan bir saldırıya başladılar. 1945 Şubat'ının ortasında, Müttefikler Almanya'nın Dresden şehrini bombalayarak yaklaşık 35.000 sivil öldürdüler. Amerikan Birlikleri, 7 Mart 1945'te Ren Nehri'ni geçtiler. 16 Nisan 1945'te son Sovyet saldırısı, Sovyet güçlerinin Almanya'nın başkenti Berlin'i kuşatmalarını sağladı.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/world-war-ii-in-europe>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/world-war-ii-in-europe>

Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/soviet-soldiers-guard-the-entrance-to-hitlers-underground-bunker>

(— Wide World Photo)

7-9 Mayıs 1945: Almanya Batı Müttefiklere ve Sovyetlere Teslim Olur

Amerikan Ordusu Birlikleri Berlin'deki Brandenburg Kapısı'na doğru yürürken.

Nisan 1945 ortalarında Sovyet Kuvvetleri, Oder Irmağı'ndaki köprübaşı mevzilerinden Berlin'e karşı en büyük taarruzlarını başlattılar. Alman başkenti 25 Nisan'da kuşatıldı. Sovyet Kuvvetleri, Orta Almanya'daki Elbe Irmağı'nda Torgau'nun batısından taarruza geçmiş Amerikan Kuvvetleri ile birleşti. Almanya, 7 Mayıs'ta Batı Müttefikler'e Reims'da, Sovyetlere ise 9 Mayıs'ta Berlin'de kayıtsız şartsız teslim oldu.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/world-war-ii-in-eastern-europe-1942-1945>

Fotoğraf:

<https://collections.ushmm.org/search/catalog/pa1086505>

(—United States Holocaust Memorial Museum, Aviva Kempner'in izniyle)

1945–1946: Nürnberg Duruşmaları

Nürnberg’te, savaş suçlularının yargılandığı Uluslararası Askerî Mahkemesi’nde, savcılık belgeleri sunarken sanıkları dinliyor, 22 Kasım 1945.

Holokost sırasında işlenen suçlardan sorumlu olanların bazıları, savaştan sonra mahkemeye çıkarıldı. Duruşmalar için yer olarak Almanya’nın Nürnberg şehri seçildi. Müttefik kuvvetlerden—İngiltere, Fransa, Sovyetler Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri—atanan yargıçlar, en önemli yirmi iki Nazi suçlusunun duruşmalarına başkanlık etti. On iki önde gelen Nazi ölüme mahkum edildi.

Kaynak:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/the-nuremberg-trials>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/the-nuremberg-trials>

Fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/the-prosecution-introduces-documents-at-the-international-military-tribunal>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/photo/the-prosecution-introduces-documents-at-the-international-military-tribunal>

(— National Archives and Records Administration, College Park, Md.)